

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

3 Nunquid iustitia sit virtus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

Ad secū
dū arg.Ad ter-
tū arg.

stificat respectu Dei, reddendo eum illi sub-
ditum, gratum & acceptum, eiusq. volun-
tati commensuratum. Et secundum hoc
proprie etiam dici potest iustitia. Ad secun-
dum vero argumento respondetur, iustitiā
Dei esse æternam secundum propositum,
in quo eius substantia consistit, tamen se-
cundum effectum ab æterno non habuerit,
in quibus eam iustitiam exercuisset,
sed postquam mundum condidit. Ad ter-
tium denique arti. 4. patebit fulgentius
responsio. Interim autem respondetur
quod passiones quæ operibus iustitiæ ob-
stunt, per alias virtutes reprimuntur,
in quibus mitigatis per iustitiam fit electio
recta, ut loco citato elucidabitur.

ARTICULVS III.

Utrum iustitia sit uirtus.

Argu. 1

Ambr.

Argu. 2

Argu. 3

Aristot.

Grego-
rius.Conclu-
sione pō-
sua.
Probz-
tio.

Circa genus definitionis, quod dictū
est esse habitum iuste operandi,
quaeritur utrum iustitia sit uirtus? Et ar-
guitur a parte negatiua. Ait Christus, cum
feceritis omnia quæ præcepta sunt uobis,
dicite. Serui inuitiles sumus, quod debui-
mus facere fecimus, opus autem uirtutis
non est inuitile. Ait enim Ambros. 2. de
Off. uilitatem non pecunialis lucri aestima-
tione dicimus, sed acquisitionem pietatis,
ergo facere quod quis debet, in quo iustitia
consistit, non est opus uirtutis. Secundo,
quod sit ex necessitate, non est merito-
rium, reddere autem cuique suum, quod
est opus iustitiæ, est necessarium, ergo non
est meritorium, atq. adeo neq. uirtus, quan-
do quidem uirtutibus omnibus per Dei
fauorem meremur. Tertio. Omnis uirtus
moralis est circa agibilia, ea autem quæ ex-
terius constituuntur, non sunt agibilia uel
luni sunt artium opificia ut. 6. Metaph. au-
tor est Aristot. Cum ergo iustitiæ munus
sit, exterius opus iustum perficere, sit ut nō
sit uirtus. In contrarium est Greg. 2. Moral.
ubi quatuor Cardinales uirtutes, distin-
quit scilicet temperantiam, prudentiam,
fortitudinem, atque iustitiam. Quin uero
& sapientia ipsa, ut patet e. 8. eadem se uir-
tutes docere prædicat.

Ad questionem unica conclusione re-
spondetur. Iustitia est moralis uirtus. Proba-
tur: Virtus secundum Aristot. 2. Ethico. est

qui bonum reddit habentem, & eius opus
bonum, iustitia autem est huiusmodi er-
go est uirtus. Probat Minor, bonum ho-
minis est operari secundum rationis regu-
lam, nam cū homo natura sua sit rationalis,
sed in rationem actiones nostræ probæ iu-
dicantur, iustitiæ aut hoc ipsum munus in-
cumbit, ut scilicet in rationis lineā æquitatem
constituat inter duos, sit ergo, ut sit uirtus
eademq. ut Aristot. ait. non qualiscunq.
sed tanto ceteris rutilanior, quanto He-
sperus reliquis astris firmamenti splendo-
re antecellit. Quod & Cicero de Off. repe-
tit, ubi ait in habitu iustitiæ uirtutis splen-
dorem esse maximum, ex qua uirtuti boni no-
minantur. Possit quis presentiarum ha-
sitare, an sit uirtute iustitiæ aliter dicantur
uiri boni, q̄ a ceterarum qualibet? Virtus n.
quæcunq. facit bonum hominem simpli-
citer. Ars inquam pictoria facit bonum pic-
torem, & ars medica, bonum medicum
neutra tñ bonum uirum. Et uirtus intelle-
ctualis, puta scientia, efficit uirum doctum
non tñ peringit, ut constituat uirum bo-
num, sed sola, est uirtus moralis, quæ cū fa-
ciat hominem cuius natura est rationalis,
uiuere scilicet in rationem, cōstituit uirum bo-
num. Sed præter hanc acceptionem, vsur-
patur etiam bonitas, ut idem sit quod be-
nignitas & fertilitas, quæ si homo est alteri
beneficus, sicut terra dicitur benigna &
bona, quia fertilis. De iustitia ergo posset
quispiam affirmare utraque ratione homi-
nem denominare bonum, eo q̄ iusti, non
solum studiosi sunt, uel & aliis boni & uti-
les. At uero res medulius in p̄cepta, non sic
habet Bonitas n hoc est benignitas, & fer-
tilitas, non est quocunq. tribuere, sed tribuere
non ex debito, quod liberalitati & ma-
gnificentia conuenit. Quin uero Arist. et
prodigum, quod est nomen uirii, non uere
tur appellare bonum, hoc est benignum,
& frugi, quia sua effundit. Iustitia uero, nō
tā, dat, quā reddit. Vnde Cicero eodem lo-
co, secundum bonitatem, non iustitiam sed
beneficentia tribuit. Ait enim. Et huic, sci-
licet iustitiæ, coniuncta est beneficentia,
quam eadem uel benignitatem uel libe-
ralitatem appellare, licet. Vnde iustitia so-
lum facit bonum i habente, & bonū opus,
bonitate eiusdem generis quo reliquæ uir-
tutes. Et ideo ubi ait Cicero a iustitia bo-
nos uiros nominari. accepit iustitiā, ut est
generale nomē oīum uirtutū, licet iustitia
inter

con-
diti-
onem
Aristo.Ad pri-
mū arg.

Cicero

Hein-
ricus.Ad secū-
dū arg.

Paulus.

Ad ter-
tū arg.

S. Tho.

Veni-
litate
bonitatis
nō est
paucaMēs sin-
cti Tho.

Inter Cardinales fastigium ob hoc teneat quod ordinat hominem ad alios, atque adeo non potest non se protinus exercere, atque in publicum prodire. Et re vera qui iustus est, ut unicuique quod suum est, promptissime reddat, is proximus est, ut sit beneficus ac liberalis.

debitori. Vnde cum architectus recepto pretio ædes ædificat, et si per artem eas extruat quales debet, tñ iustitia est quæ cum applicat ad ædificandū, ut debitum soluat.

ARTICVLVS III.

Primum Iustitia sit in voluntate.

Circa aliam definitionis particulam, qua dictum est iustitiam esse voluntatem, quaeritur, utrum voluntas sit eius subiectum: Est enim argumentum quod sit in intellectu. Subiectum veritas est intellectus: iustitia verò sapientissime dicitur veritas ut in Psal. Misericordia & veritas obuiauerunt sibi iustitia, & pax oculatae sunt. Eo vel maxime quod iustitia, ut dictum est, dicitur ordinem ad alterum ordinare aut opus rationis est. Et Secundo arguitur: Si non est in intellectu, illa est causa, quod non est virtus intellectualis, sed moralis: at vero inde colligitur neque esse in voluntate, sed in appetitu irascibili vel concupiscibili, quos Aristot. Ethic. docet esse sedes virtutum moralium, ergo non est in voluntate. In contrarium est Anselmus, qui definit iustitiam, sicut esse rectitudinem voluntatis propter se seruata.

Primum argum.

2. Argu.

Aristot.

Ansel.

Conclu.

Conclu.

Conclu.

Rõ con-

clusio.

Aristot.

Ad quaestionem vnica conclusione respondetur: Iustitia est in voluntate, tanquam in subiecto. Conclusionem hanc insinuat Aristot. in initio Ethic. ubi ait iustitiã esse habitum quo homines iusta agunt & volunt iusta. Et iuriconsultus, ut diximus, ubi ait, Iustitia est voluntas, designauit habitum per proprium subiectum. Et ratio est hæc, quæ per sufficientem exclusionem aliarum potentiarum procedit. Vna quæque virtus in ea est potentia, cuius est actus, quem ratificat, iustitia autem non ratificat actum intellectus aut alicuius alterius cognoscitiuæ potentia. Haud enim iusti dicimur, quia iusta cognoscimus, id si quidem etiam prauis cõe est, sed quia iusta, ut ait Aristot. operamur & volumus, in nulla ergo est potentia cognoscitiua. Fit igitur, ut sit in aliquo appetitu, qui principium est proximum uolendi & agendi, appetitus autem alter est sensitiuus, in irascibile & concupiscibile diuisus atq. alter rationalis qui est voluntas, in sensitiuo autem existere non potest, iustitia nãq. ordinã, ut dictum est, ad

Ad primũ arg.

Cicero

Hegestio

Ad secundũ arg.

Paulus

Ad tertium arg.

S. Tho.

M. S. Tho.

Et Tho.

SOTO
IURE
LOIUS
DIT
13